

บทความพิเศษ

๒๒/๑๒/๒๕๖๓

ฉัตรนันทน์ พิศารมย์

ในดงหนามยามนี้ยังมีน้ำ
แย้มรอยยิ้มสีส้มอันกล้าหาญ
ในแดนหนาวทงหม่นนอนชกาล
กอไม้เก่ายังแตกก้านตะวันรับร้อน

there's softness in the thorn bush
smiling its valiant smile
in this land of winter grey
the old tree greets the sun anew

บิน บิน บิน ไบรด์สูงปีกพุ่งผั่ง
บินให้ถึงขอบแอ่งแก้วเกสร
ซึ่งเรนแห่งความหวังยังโปรยพร
สีเหลืองอ่อนซ้อนไล่เขียวใบไม้

fly fly fly high the bees
reach into the cup of treasure
where flecks of hope abound
pale yellow among the green leaves

บาน บาน บาน เมื่อกอนความรู้สึก
ใสพลิกน้ำฟ้าบนฟ้าใหม่
แม่แมงมุมเมื่อวันวานผ่านซักใย
เร้ารับความสดใหม่ในทุกดู

bloom bloom bloom bring in the dew
clear crystal on the silken strand
ma spider weaves her web
seasonal fresh fit for the season

(จากบทกวี "มากขึ้นสายลมเดือนสิงหาฯ" ใน ใบไม้ที่หายไป)

พากย์อังกฤษโดย คุณจันทร์แจ่ม บุนนาค)

ทุกครั้งที่ได้ยินข่าวว่า มีผู้สนใจต้องการแปลงานเขียนของดิฉันเป็นภาษาต่างประเทศ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในใจเป็นอันดับแรก ก็คือยินดีที่จะมีโอกาสส่งผ่านอารมณ์ ความคิด และทัศนะ ข้ามพรมแดนแห่งวัฒนธรรมภาษา ไปสู่เพื่อนมนุษย์ร่วมโลกอีกจำนวนหนึ่ง จะไม่ยินดีปรีดาได้อย่างไร ก็ในเมื่อตัวเองเป็นนักเรียนนอกอยู่ตั้งหลายปี ยังเขียนรายงานเป็นภาษาอังกฤษส่งครูผิด ๆ ถูก ๆ อย่างว่าแต่จะบังอาจแปลบทกวีเลย

แต่ว่าในความยินดีนี้ก็มีกังวลแฝงอยู่เหมือนกัน เพราะบางทีเกิดไม่แน่ใจว่า คนแปลเขาจะเข้าใจสิ่งที่เราเขียนไว้สักแค่ไหน หรือถ้าเข้าใจถึงแก่นแล้วจะถ่ายทอดเป็นภาษาอื่นได้ถูกต้องตรงจุดหรือเปล่า มีหน้าซ้ำ ลักษณะจำเพาะของกาพย์กลอนไทย อย่างเช่น จังหวะวรรคตอนหรือสัมผัสในสัมผัสนอกนั้นมักจะบีบบังคับให้งานชิ้นหนึ่ง ๆ มีลักษณะ "คำมากเกินไป" ซึ่งก็ไม่ใช่ไรสำหรับผู้่านหรือผู้ฟังที่เป็นไทยด้วยกันเพราะสามารถสัมผัสหรือเสพย์ความไพเราะในภาษาศิลป์ได้ แต่เมื่อแปลออกมาแล้ว องค์ประกอบแห่งสุนทรีย์เหล่านี้ต้องถูกตัดทิ้งไปโดยปริยาย ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า ผู้แปลมีความสัมผัสในอีกภาษาหนึ่งเพียงพอที่จะเลือกจัด

คัดสรรทั้งถ้อยคำและรูปแบบทางศิลปะของภาษานั้น ๆ มารองรับ 'ความ' ที่ตั้งใจจะถ่ายทอดหรือไม่

ดิฉันคงไม่จำเป็นต้องมาวิตกกังวลกับสิ่งเหล่านี้ ถ้าไม่รู้ภาษาอื่นเลยนอกจากไทยกับลาว ก็ปล่อยให้เขาแปล ๆ กันไปแล้วไม่ต้องตามอ่าน แคเก็บสำเนาไว้รอดผู้คนที่พอ แต่ไหน ๆ ก็มีภูมิภาคอังกฤษอยู่พออ่านออกพูดได้ เลยต้องตามตรวจสอบกันเสียหน่อย (เป็นเรื่องของความอยากรู้อยากเห็นมากกว่าตั้งใจจะเช็คจริง ๆ) แล้วก็เจอเข้าบ้าง อย่างชื่อบทกวี "อหังการของดอกไม้" ก็มีคนเอาไปแปลเป็น "The ego of a flower" รายนี้ยังดีที่โทรศัพท์บอกกันได้ว่าน่าจะใช้คำว่า defiance มากกว่า ego

ส่วนชิ้นที่แปลออกมาแล้วตรงความ--คำเพราะ ดิฉันถือเป็นเรื่องปลื้ม ไม่ใช่แค่นิดเท่านั้น เช่นบทที่คัดมาข้างต้น ฝีมือของคุณจันทร์แจ่มช่วยรักษาหน้าของคนไทยไว้ได้ในงานพระราชทานรางวัลซีไรต์ เมื่อคืนวันที่ 3 ตุลาคม ปี 2531 เพราะบทนี้ถูกคัดเลือกมาประกบกับผลงานของกวีชาติอื่น ๆ ที่ได้รับรางวัลในสูจิบัตรของงานซึ่งพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ

หรือบท 'พักพล' ซึ่งดิฉันขึ้นต้นว่า 'เครื่องหลังที่รังไห่/ วางแอบไว้ในซอกผา/ บรรทุกเนินนานมา/ รอยบ่าซ้ายยังย่ำเดือน' คุณ Gap เจ้าของคอลัมน์ Bookmarker ใน Bangkok Post ได้ถอดความไว้ว่า

Back-pack pulling on shoulders

Hide them behind the boulders

Long time for carrying

Shoulder bruises a warning

อันนี้ชอบใจที่คำกับความกระชับ ตรงเผลตามของเดิม แถมยังอ่านได้จังหวะจะโคนไม่สะดุดหูด้วย

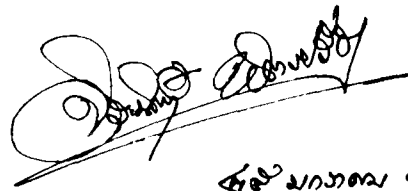
เรื่องแปลแล้วปลื้มนี้ จริง ๆ แล้วมีคนช่วย

(แปล) ให้ปลื้ม ไม่ใช่ น้ำพักน้ำแรงของตัวเองสักหน่อย แต่ก็หาเหตุผลมาเข้าข้างความรู้สึกส่วนตัวได้อย่างน้อยข้อหนึ่ง... เพราะงานเราดีมั้ง ถึงมีคนสนใจจะแปล (ตั้งแต่ก่อนซีไรต์ด้วย !) ... ก็แปลก็ดี--บอก 'เหตุผล' ไปแล้ว ยังอดขอเงินตะขิดตะขวงไม่ได้

เอาอย่างนี้ดีกว่า... อวดเรื่องการแปลที่ปลื้มจริงๆ ปลื้มไม่เสร็จมาเกือบยี่สิบปีเข้านี้แล้วดีกว่า คืองานแปลชิ้นหนึ่งของเด็กหญิงจิรนนท์ เมื่อปี พ.ศ. 2514 จากบทกวีฝรั่งเป็นกลอนไทย ที่ปลื้มก็เพราะได้รางวัลที่ 1 จากนิตยสารชัยพฤกษ์ ของรางวัลคือ ดิฉันชนะวันหนึ่งเล่ม ยังเก็บรักษาไว้อย่างดีเพื่อเตือนจิตให้คิดถึงความรู้สึกแบบเด็ก ๆ ในขณะนั้น ...

ความสุขเป็นเรื่องง่ายตายเสียเหลือเกิน และผู้ใหญ่ส่วนมากก็คงลืมไปแล้วว่า ตัวเองเคยมีความสุขง่าย ๆ และมาก ๆ ได้อย่างไร

งานแปลอังกฤษเป็นไทยยุคเริ่มต้นขึ้นนี้ขอถ่ายสำเนามาให้ดูทั้งหน้าเลยเพราะตั้งใจจะอวดจริงๆ ทุกวันนี้ดิฉันก็ยังแปลโคลงจีน (ที่มีผู้แปลเป็นอังกฤษแล้ว) ให้เป็นกลอนไทย เดือนละหนึ่งชิ้น ประจำคอลัมน์ในนิตยสารอรุณสวัสดิ์ การเริ่มต้นที่ประสบความสำเร็จในครั้งนั้นได้ช่วยจุดประกายความคิดที่ทิศทางการทำงานวรรณศิลป์ข้ามพรมแดนแห่งวัฒนธรรมภาษาจริงๆ... ก็เลยปลื้มไม่เสร็จเสียทีในละคร

๕๕ มกราคม ๒๕๓๓

การแปลกลอนขอพรว่าดีที่กลอนไทย
 จดลงเมื่อวันที่ 15 มีนาคม นั้น มีผู้มาร่วม
 สนทนาทางวิทยุ นีลดา และผู้จัดกลอนนี้
 แวมเว ได้ร่วมกันตัดสิน โดยถือเอาคำแปล
 ที่ถูกต้อง และอันที่อ่านดีเป็นหลัก ผลการ
 ตัดสิน รางวัลที่ 1 ได้แก่ จิระนันท์ นิตร-
 ปรีย์มา 95 ขอบสกลน มาเลโตลิน กรุณาพา
 4 ให้ New Model English - Thai Dic-
 tionary ฉบับที่ 2 ฉบับ ขลว ๘๐ ฉบับ
 1เล่ม จะส่งรางวัลไปให้โดยเร็ว รางวัล
 ขยายอีก 2 รางวัล ได้แก่ วิริยะ รอดดี-
 ภาณี 3 กับนันทน์ผู้ดีของดี อ. เบ็ญ มาช-
 บุรณี กับ โฉมงาม นิลจิว 63 ของโกลิต
 วิทยาใน วรรณกร ให้ New Model English
 - Thai Dictionary ฉบับที่ 2 รางวัลละ 1
 เล่ม รางวัลจะนำรางวัลนี้ไปให้ประ-
 โทยา ไกล้อมณี

I knew an old lady
 A long time ago
 Who rocked while she told me
 The things I should know.
 She lies in her grave now
 And I am a man
 But here is her rocker
 And here is her fan.
 Her fan and her rocker
 Are all that remain
 But I can still see her
 Rock - rocking,
 Talk - talking,
 Rock - rocking
 Again.

Carl Carmer

ฉันรู้ที่หญิงสาวบอกฉัน
 โยวันนั้นเธอมาบอกฉัน
 โยวันนี้เธออยู่ในหลุมฝังศพ
 กทมรมฉันยังหรือด้วยที่ถั่ว

บีบีดา

ปลุกในเรือนนอนสวนจินตนาการ
 กับดิฉันอย่างนุ่มนวลเช่นเดียวกับ
 ยืนมาอยู่แต่ที่ท่าเรือ
 นิดที่อยู่ที่เรือนนอนของเข
 สี่มาแต่ก่อนมาสองข้างทางไปไกล
 นึกนึกใจจนจิตเห็นเด่นเด่น
 โยคนนี้อยู่ไกลไปหลายอย่างแต่เจอ
 กับนี่นั่นโยคนนี้คือคนดี
 จิระนันท์ นิตรปรีย์มา

และแปลกลอนบทนี้ให้แปลกันสั้น ๆ
 อีก บ้างจะได้รับจดหมายแปลกลอนบทนี้
 มากมายแต่ถ้า เพราะ ขยายมา

FIVE LITTLE CHICKENS

Said the first little chicken,
 With a queer little squirm,
 "Oh, I wish I could find
 A fat little worm!"
 Said the second little chicken,
 With an odd little shrug,
 "Oh, I wish I could find
 A fat little bug!"
 Said the third little chicken,
 With a little sign of grief,
 "Oh, I wish I could find
 A little green leaf!"
 Said the fourth little chicken,
 With a sharp little squeal,
 "Oh, I wish I could find
 Some nice yellow meal!"
 Said the fifth little chicken,
 With a faint little moan,
 "I wish I could find
 A wee gravel stone!"
 "Now, see here," said their mother
 From the green garden path,
 "If you want any breakfast,
 You must all come and scratch!"

UNKNOWN - ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง